

Κάτι σαν δραματοποιημένη ημιανάγνωση

> «Μέλισσα» του Νίκου Καζαντζάκη σε σκηνοθεσία Νίκου Χαραλάμπους

ΘΕΑΤΡΟ - ΚΡΙΤΙΚΗ

Της Νόνας Μολέσκη

Με έχει στοιχειώσει εκείνη η φράση του Πίτερ Μπρουκ... Την επαναλαμβάνω συχνά στα σημειώματά μου... Αν κάποιος (υποτιθέμενος) τακτικός αναγνώστης την έχει συναντήσει ήδη μερικές φορές, θα πρέπει να έχει σκεφτεί ότι τα θεατρολογικά μου αναγνώσματα είναι κάπως περιορισμένα. Ο Μπρουκ λέει ότι ο κάθε σκηνοθέτης πρέπει να έχει σαφή αντίληψη γιατί επιλέγει να ανεβάσει κάποιο έργο. Πρέπει να ωθείται στην επιλογή από μεγάλη εσωτερική ανάγκη. Είναι απλό και σοφό. Όταν ο θεατρικός καλλιτέχνης, σκηνοθέτης, σκηνογράφος, ηθοποιός από καιρό βαδίζει προς κάποιο έργο, από καιρό ετοιμάζεται γι' αυτό, από καιρό υπολογίζει τις δυνατότητες του για τη συνάντηση με το εκλεκτό της καρδιάς του έργο, τότε το αποτέλεσμα αυτής της συνάντησης είναι ενδιαφέρον για όλους, ακόμα κι αν δεν αποτελεί κλασικά νοούμενη επιτυχία. Οι περισσότερες όμως θεατρικές αποτυχίες αιτιολογούνται με το τυχαίο και το απερίσκεπτο στη συνάντηση του σκηνοθέτη με το έργο.

Και βέβαια η μεγάλη ανάγκη ν' ανεβάσει ο συγγραφέας το έργο της επιλογής του, για την οποία μιλά ο Μπρουκ, εκφράζει τη μυστική συγγένεια του σκηνοθέτη με το συγγραφέα.

Μια ομάδα από γνωστούς και άξιους ανθρώπους του θεάτρου ανέβασε την τραγωδία του Νίκου Καζαντζάκη «Μέλισσα». Προσωπικά δεν έχω αισθανθεί στην παράσταση καμία μεταφυσική έλξη μεταξύ κάποιου μέλους της ομάδας από τη μία κι του καζαντζακικού κειμένου από την άλλη. Σεβαστή η πρόθεσή τους να τιμηθεί ο Καζαντζάκης με το ανέβασμα της ξεχασμένης του τραγωδίας, της «Μέλισσας» φέτος όταν εκπληρώνονται 50 χρόνια από το θάνατό του. Πολύ σεβαστή είναι η επιθυμία του Σπύρου Σταυρινίδη να βρίσκει ευκαιρίες να παίζει. Εδώ την ευκαιρία τη δημιουργεί είναι ο παραγωγός της παράστασης. Σεβαστή είναι και η επιθυμία του Νίκου Χαραλάμπους να μην αποκόπτεται από την κυπριακή θεατρική πραγματικότητα. Όλα αυτά τα κίνητρα δεν έχουν όμως σχέση με το συγκεκριμένο κείμενο. Ως εξωγενή, λοιπόν, δεν μπορούν να αντικαταστήσουν την ιδιαίτερη εσωτερική πνευματική έλξη για την οποία μιλούσαμε. Ο Χαραλάμπους γράφει στο σκηνοθετικό του σχόλιο ότι η «Μέλισσα» δεν είναι ακριβώς θεατρικό έργο... Ονομάζει το κείμενο της «Μέλισσας» «παραληρηματική καταγγελία της αλαζονείας και της τιμωρίας του φασισμού της». Δεν ψάχνει όμως να βρει μια φόρμα που ταίριαζε στην ιδιάζουσα αισθητική του κειμένου. Όπως στην παράσταση του

Μια ομάδα από γνωστούς και άξιους ανθρώπους του θεάτρου ανέβασε την τραγωδία του Νίκου Καζαντζάκη «Μέλισσα». Προσωπικά δεν έχω αισθανθεί στην παράσταση καμία μεταφυσική έλξη μεταξύ κάποιου μέλους της ομάδας από τη μία κι του καζαντζακικού κειμένου από την άλλη. Σεβαστή η πρόθεσή τους να τιμηθεί ο Καζαντζάκης με το ανέβασμα της ξεχασμένης του τραγωδίας, της «Μέλισσας» φέτος όταν εκπληρώνονται 50 χρόνια από το θάνατό του.

«Καπετάν Μιχάλη» του ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ. Κρίτης το επικό κείμενο του Καζαντζάκη αντιστεκόταν στην υπόταξή του στη θεατρική αισθητική, έτσι και από τη φύση του το μη θεατρικό κείμενο της «Μέλισσας» δύσκολα χωράει σε μια απλή θεατρική φόρμα που προτείνει ο σκηνοθέτης. Πόσο δύσκολο είναι για τους ηθοποιούς της παράστασης να είναι γενικευμένοι φορείς ιδεών. Δύσκολο είναι για τον Ευτύχιο Πουλλαϊδη να δοθεί ο τύραννος Περίανδρος στην απόλυτη αλαζονεία και ύβρη του, δύσκολο είναι για τον Μιχάλη Κορομιά να είναι ζωντανός φορέας του διονυσιακού βιρταλισμού του Καζαντζάκη, δύσκολο είναι για τον πάντα ανθρώπινο Σπύρο Σταυρινίδη να μην παίζει ανθρώπινα τον Παππού επειδή δεν του έδινε τέτοια περιθώρια το κείμενο. Δύσκολο εί-

ναι για το Χάρη Κκολό να παίζει το όργανο της θείας δίκης.

Ο Νίκος Χαραλάμπους δεν κατεβάζει την «παραληρηματική» ένταση της ροής του καζαντζακικού λόγου. Με τη βοήθεια του συμβούλου δραματουργίας Κωστή Κολώτα προσπαθεί να κρατήσει το χείμαρρο σε ποσοτικό περιορισμό. Ο σκηνογράφος της παραγωγής Νίκος Κουρούσις δίνει μια γενική ιδέα του περιορισμένου χώρου με το θρόνο να κυριαρχεί και να εκφράζει την ιδέα της μοναξιάς της μοναρχίας. Αναρωτιέμαι αν τα τόσο οικεία στο μάτι μας σήμερα πλαστικά συστήματα με τα οποία ανεβοκατέβαιναν οι υφασμάτινοι τοίχοι της σκηνικής του κατασκευής παίζουν στο αισθητικό σύστημα τον ίδιο λειτουργικό ρόλο με τα τζιν των ηθο-

Σκηνογραφία: Νίκος Κουρούσις
Σύμβουλος δραματοποίησης: Κωστής Κολώτα.
Παραγωγή: Σπύρος Σταυρινίδης
Παίζουν: Χάρης Κκολός, Μιχάλης Κορομιάς, Ευτύχιος Πουλλαϊδης, Νιόβη Χαραλάμπους, Σπύρος Σταυρινίδης, Μαρία Μίχα.

ποιών που συνυπήρχαν με πιο «εποχής» ενδυματολογικά στοιχεία (γνώριμα θαρρώ από κάποιες παλαιότερες παραστάσεις του ΘΟΚ). Θέλω να πω μήπως ο σκηνοθέτης μέσα από τέτοιες λεπτομέρειες στέλνει μήνυμα ότι η παράσταση δεν πιστεύει στον εαυτό της ως θεατρική παραγωγή, αλλά είναι κάτι σαν δραματοποιημένη ημιανάγνωση του κειμένου; Αυτό όμως ως πρόταση χρειαζόταν πολύ περισσότερη έμπρακτη τεκμηρίωση.

Τα κινηματογραφικά «δάνεια» από ταινίες τύπου «Τροία» και η εξωτερικά γυρισμένη σκηνή της Άλκας (Νιόβη Χαραλάμπους) με την Παραμάνη (Μαρία Μίχα) έρχονταν σε αντίθεση με το συμβολικό και μινιμαλιστικά δοσμένο χώρο του Κουρούσιου.